

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล (Brown planthopper)

รูปร่างลักษณะและชีวประวัติ

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เป็นแมลงศัตรูข้าวพวกปากดูด ชอบอาศัยอยู่บริเวณโคนต้นข้าวและดูคน้ำเลี้ยงจากบริเวณนั้น ตัวเมียจะวางไข่บริเวณเส้นกลางใบหรือกาบใบข้าว ไข่ของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลมีสีขาว ลักษณะเป็นกลุ่ม เรียงเป็นแถวในแนวตั้งฉากกับกาบใบคล้ายหิวักกล้วย ทำให้กาบใบเป็นรอยช้ำสีน้ำตาล มองเห็นได้ชัด ตัวเมีย ๑ ตัว สามารถวางไข่ได้ถึง ๒๐๐ ฟอง ระยะไข่ใช้เวลา ๗ วัน

จึงฟักเป็นตัวอ่อน ตัวอ่อน หลังจากฟักออกจากไข่จะอาศัยอยู่บริเวณโคนต้นข้าว ซึ่งเป็นบริเวณที่มีความชื้นสูง ตัวอ่อนมีสีขาว มีการลอกคราบ ๕ ครั้ง ใช้เวลาประมาณ ๑๖ วัน และจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลในระยะตัวเต็มวัย ตัวเต็มวัย มีสีน้ำตาลหรือน้ำตาลปนเทา ขนาดลำตัวยาวประมาณ ๓ มม. กว้าง ๑ มม. ตัวเต็มวัยมีรูปร่าง ๒ แบบ คือ เป็นได้ทั้งชนิดปีกยาวและชนิดปีกสั้น ตัวเมียมีอายุประมาณ ๑๕ วัน ตัวเมีย ๑๓ วัน มีนิสัยชอบเล่นไฟในเวลาากลางคืน

ลักษณะการทำลาย

ทั้งตัวอ่อนและตัวเต็มวัยจะดูดกินน้ำเลี้ยงบริเวณโคนต้นข้าวเหนือระดับน้ำ ในขณะที่เดียวกันจะคอยขับถ่ายมูลน้ำตาลหวาน (honey dew) ออกมา เป็นสาเหตุให้เกิดโรคราดำ เมื่อมีเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลจำนวนมากดูดกินน้ำเลี้ยงต้นข้าว จะทำให้ต้นข้าวแสดงอาการใบเหลืองแห้ง คล้ายถูกน้ำร้อนลวก ซึ่งเรียกว่า "อาการไหม้เป็นหย่อม" (Hopper burn) ถ้ารุนแรงมาก ต้นข้าวจะแห้งตาย เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลสามารถทำลายได้ทุกระยะการเจริญเติบโตของข้าว นอกจากนี้ยังเป็นพาหะนำเชื้อไวรัส ซึ่งทำให้เกิดโรคใบหงิกหรือโรคจู๋ (Rice ragged stunt) มาสู่ต้นข้าวอีกด้วย จากระยะกล้าถึงระยะออกรวง ซึ่งในระยะตั้งท้องและออกรวงมักจะพบประชากรเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลสูงที่สุด และอาการใบไหม้มักจะเกิดในระยะนี้

การป้องกันและกำจัด

๑. ควรปลูกข้าวพันธุ์ที่มีความต้านทาน หรือค่อนข้างต้านทานต่อเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลหรือพันธุ์อื่นๆที่เกษตรกรพบว่ามีการทำลายของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลน้อยในฤดูเดียวกัน
๒. ลดการใช้ปุ๋ยยูเรีย
๓. ควรใช้สารเคมีให้ถูกต้องตามคำแนะนำ และพ่นสารเคมีในจุดที่มีการระบาดเท่านั้น โดยพิจารณาถึงสมดุลย์ของศัตรูพืช และศัตรูธรรมชาติ ตลอดจนการวิเคราะห์ระบบนิเวศน์วิทยาด้วย
๔. ในนาที่สามารถควบคุมน้ำได้ ถ้าพบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลระบาดในขณะที่ข้าวยังเล็กอยู่ ให้ไขน้ำท่วมยอดข้าว จะช่วยทำลายไข่ของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลได้ ถ้าพบระบาดในระยะข้าวแตกกอเต็มที่แล้ว ให้ระบายน้ำออกจนทำให้หมด จะเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพนิเวศน์ ทำให้ไม่เหมาะสมในการเจริญเติบโตและขยายพันธุ์ของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลได้
๕. ควรใช้สารเคมีให้ถูกต้องตามคำแนะนำ และพ่นสารเคมีในจุดที่มีการระบาดเท่านั้น โดยพิจารณาถึงสมดุลย์ของศัตรูพืช และศัตรูธรรมชาติ ตลอดจนการวิเคราะห์ระบบนิเวศน์วิทยาด้วย

ที่มาของข้อมูล ๑.องค์ความรู้เรื่องข้าว สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒.คลินิกพืช สำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร